

**Stanowisko Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego w Gdańsku
z dnia 21.11.2024 r. w zakresie przygotowania województwa pomorskiego na
wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowej**

Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego po zapoznaniu się z możliwymi zagrożeniami ludności w wyniku:

- katastrof naturalnych (powodzie, roztopy, silne wiatry, anomalia pogodowe, epidemie, plagi zwierzęce, ruchy tektoniczne),
- katastrof technicznych (pożary, awarie gazowe, wypadki radiacyjne, komunikacyjne, katastrofy budowlane, awarie infrastruktury technicznej),
- aktów terroru i innych zagrożeń (podłożenia ładunków wybuchowych, niewypały),
- możliwością wystąpienia stanu wojny

stwierdza konieczność wprowadzenia niezbędnych ogólnokrajowych przepisów ustawowych i lokalnych w celu usprawnienia działań organów państwowych i samorządowych oraz podniesienia świadomości społeczeństwa z jakimi zagrożeniami mogą się spotkać i w jaki sposób należy postępować w sytuacji zagrożenia.

W chwili obecnej głównym dokumentem w województwie pomorskim określającym działania na wypadek sytuacji kryzysowych dla wszystkich szczebli administracji wojewódzkiej i samorządowej jest opracowany przez Wojewodę Pomorskiego i zatwierdzony przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji - Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego, który obejmuje swoją treścią wszystkie fazy zarządzania kryzysowego, tj. zapobieganie, przygotowanie, reagowanie i odbudowę w obrębie każdego z zagrożeń: katastrofy naturalnej, katastrofy technicznej, ataku terrorystycznego.

W wielu miejscach w kraju Centra Zarządzania Kryzysowego (powiatowe lub gminne) funkcjonują w sposób swoiście hybrydowy, co oznacza obsługę Centrum przez pracowników wydziałów ds. bezpieczeństwa lokalnych urzędów jedynie w godzinach pracy tych jednostek. Po godzinach pracy obowiązki dyżurnego CZK przejmuje najczęściej dyżurny Stanowiska Kierowania Komendy Państwowej Straży Pożarnej, lub, co również się zdarza, dyżurny Straży Miejskiej. W niektórych Centrach brak jest osób wyznaczonych stricte do wykonywania tych obowiązków i pełnią one wskazane funkcje w sposób rotacyjny (czyli dodatkowy, oprócz swoich codziennych obowiązków), w wielu miejscach obsługę całego Centrum powierzono jedynie jednej osobie w trakcie zmiany – również w podmiotach w których Centra działają całodobowo, najczęściej w systemie 12-godzinnych zmian. W takich warunkach zapewnienie prawidłowego i rzetelnego przepływu informacji, a tym samym realizacja podstawowych zadań zarządzania kryzysowego oraz ściśle dokumentowanie przebiegu służby w Centrum rodzi uzasadnione wątpliwości.

Centra powinny pracować w systemie całodobowym, bez wyjątków, i z obsadą wyznaczoną w sposób konkretny do wykonywania ustawowych zadań. Centra muszą być otwarte na dwukierunkową komunikację z mieszkańcami danego terenu, tworząc swego rodzaju całodobowy punkt interwencyjno-informacyjny w zakresie szeroko pojętego bezpieczeństwa.

Ponadto planowanie i organizowanie przygotowań obronnych w czasie pokoju w podmiotach leczniczych utworzonych przez Samorząd Województwa Pomorskiego (SWP) wynika bezpośrednio z nakładanych na podmioty lecznicze zadań obronnych przez Wojewodę Pomorskiego, który jest organizatorem działań na terenie województwa pomorskiego.

Aby spełnić warunki prawidłowego funkcjonowania Urzędu Marszałkowskiego i podległych podmiotów leczniczych na czas kryzysu i wojny, podjęto działania w zakresie pozamilitarnych przygotowań obronnych i właściwego planowania operacyjnego.

W 2013 roku został opracowany „Plan przygotowania podmiotów leczniczych podległych SWP na potrzeby obronne państwa”. Plan ten jest dokumentem na bieżąco aktualizowanym i stanowi główne źródło informacji o potencjale służby zdrowia podległej SWP. Po nowelizacji Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów w tym zakresie w 2025 roku zostanie opracowany nowy plan.

Pomimo wskazanych w powyższych dokumentach obowiązków dla administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów leczniczych, Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku mając na uwadze, iż priorytetem jest ochrona życia i zdrowia ludzkiego, wskazuje na strategiczne działania takie jak: zapewnienie dostaw i dystrybucji leków, zapewnienie potrzebnej ilości łóżek szpitalnych wraz z wyposażeniem, wskazania procedury uzupełnienia kadry medycznej w przypadku jej braków, zapewnienie bieżącej ciągłości funkcjonowania szpitali (materiałowe i lokalowe) oraz zabezpieczenie w przyszłości miejsc udzielania najpilniejszych świadczeń zdrowotnych w trakcie konfliktu zbrojnego np. w podziemnej kubaturze budynków (uwzględnienie w planowaniu przyszłej infrastruktury).

Aktualnie ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie ojczyzny spowodowała usunięcie przepisów w zakresie funkcjonowania obrony cywilnej. Poprzedni rząd opracował projekt ustawy o ochronie ludności w której chciał połączyć kwestie obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego, oraz skutków likwidacji zdarzeń kryzysowych. Projekt jednak ostatecznie nie trafił do sejmu.

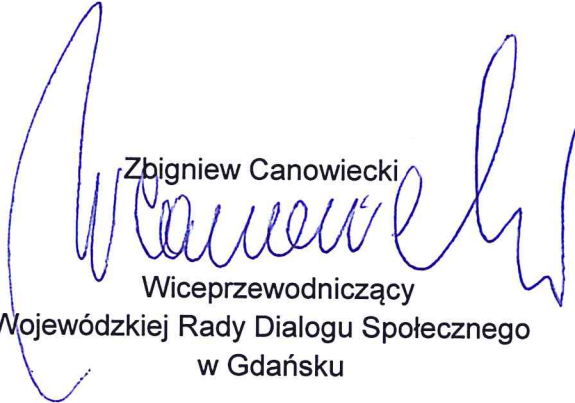
Obecnie zakończyły się prace w Sejmie RP nad nową ustawą o ochronie ludności i obronie cywilnej i ustawa trafiła do Senatu z siedmioma głównymi elementami:

1. System ostrzegania i alarmowania.
2. Ewakuacji i przyjęcia ludności.
3. Schrony i ukrycia dla ludności.
4. Wzmocnienie społecznej odporności.
5. Budowanie zasobów i struktur ochrony ludności i obrony cywilnej.
6. Funkcjonowanie obrony cywilnej w czasie wojny.
7. Finansowanie.

Biorąc pod uwagę aktualną sytuację zarówno prawną jak i niewielką świadomość społeczną w zakresie występujących zagrożeń, systemów alarmowania i własnego zachowania, Wojewódzka Rada Dialogu Społecznego w Gdańsku przedstawia następujące rekomendacje:

1. Wystąpić do odpowiednich resortów o przyspieszenie prac nad następującymi aktami wykonawczymi:
 - 1) Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie przygotowania kierowania systemem bezpieczeństwa narodowego;

- 2) Rozporządzenia MON w sprawie sposobu i trybu doręczenia kart powołania do służby wojskowej pełnionej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny i podawania informacji o tym powołaniu do publicznej wiadomości
2. Zwiększyć etaty w Centrum Zarządzania Kryzysowego w powiatach lub gminach pozwalające na całodobową obsadę.
3. Z chwilą wejścia w życie nowych ustaw o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz zarządzaniu kryzysowym przeprowadzić niezbędne szkolenia dla samorządów wszystkich szczebli wraz z instytucjami wskazanymi w tychże ustawach.
4. Przygotować kampanię informacyjną o sygnałach alarmowych oraz o zachowaniu się mieszkańców w sytuacji kryzysowej.
 - 1) Szerokiego przekazania informacji o zagrożeniach występujących w sytuacjach kryzysowych adresowanej do uczniów i ich rodziców w tym również rodziców wychowanków przedszkoli;
 - 2) Rozszerzenia zakresu edukacji dotyczącej ochrony, życia i bezpieczeństwa w przypadkach zagrożeń na przykład poprzez nauczycieli wychowania fizycznego, nauczycieli niektórych przedmiotów zawodowych, oraz organizacji pozarządowych i szkolnej służby profilaktyki zdrowotnej (pielęgniarki szkolne).
5. Zwiększyć zaangażowanie niepublicznych podmiotów leczniczych w planowaniu obronnym kraju.
6. Zwiększyć zaangażowanie finansowe na działania związane z zarządzaniem kryzysowym w samorządach gminnych i powiatowych.

Zbigniew Canowiecki
Wiceprzewodniczący
Wojewódzkiej Rady Dialogu Społecznego
w Gdańsku